

JAPON MODERNLEŞMESİ BAĞLAMINDA İKİ SOSYOLOJİK ÇÖZÜMLEMENİN KARŞILAŞTIRILMASI

Mehmet Devrim Topses*

1. Giriş

Japon modernleşmesi konusunda gelenekçi ve değişmeci çözümlerinin karşılaştırılmasını içeren bu çalışma, literatür taramasına dayalı betimsel bir araştırmadır. Japon modernleşmesinin sosyolojik boyutlarına ilişkin daha önce yapılan çalışmalarda gelenekçi ya da değişmeci türünden bir sınıflama olmadığı gibi, bu kuramlar yan yana getirilip karşılaştırılmamıştır. Kuramların araştırmacı tarafından “gelenekçi” ve “değişmeci” olarak sınıflandırılması, ilgili çözümlerinin uygarlık kavramına bakışları dayanak alınarak yapılmıştır. Bu çalışmanın “uygarlık”, “toplumsal değişme” ve “modernleşme teorileri”ni inceleyen sosyal bilim incelemelerine kuramsal araçlardan katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Gelenekçi ve Değişmeci Kuramların Uygarlık Anlayışları

Modernleşme, Lerner ve Eisenstadt tarafından 18. yüzyılda Batı toplumlarında başlayan siyasal, kültürel ve ekonomik yönlü toplumsal değişme süreci olarak tanımlanmaktadır (Kongar, 2003: 228-231). Modernizm sözcüğünün kelime anlamı çağdaşlaşmaktır. Çağdaşlaşmak ise uygarlık almak ya da çağın ileri uygarlık düzeyine katılmak olarak tanımlanabilir. Uygarlık kavramı insanlık kültürünün ekonomi, sanat, hukuk, teknoloji, ideoloji başta olmak üzere özdeksel ve anlamcıl yönlerini içine alan bir bütündür. “Çağın ileri uygarlığı” dediğimiz zaman, insanlığın varmış olduğu kültürel (ekonomi, sanat, hukuk, teknoloji, ideoloji) gelişmişlik düzeyini anlatmış oluruz. Öyleyse “modernleşme” kavramının sosyolojik anlamı, herhangi bir toplumsal örgütlenmenin,

* Yrd. Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

insanlığın ulaşılmış olduğu en güncel kültürel gelişmişlik düzeyine katılmasıdır. Modernleşmek, toplumsal yapının çağdaş uygarlık düzeyine dayalı bütünsel değişimidir.

Modernleşme kavramı konusunda Türkiye’de iki temel kuramsal yaklaşımdan söz edilebilir. Bunlardan birincisi Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mümtaz Turhan, Erol Güngör ve Orhan Türkdoğan’ı başlıca temsilcileri arasında gösterebileceğimiz, kültürün özdeksel ve anlamcıl boyutlarını birbirinden ayıran gelenekçi modernleşme görüşleridir. Gelenekçi modernleşme görüşüne göre kültür ve uygarlık ayrı kavramlardır. Kültür dinsel ve geleneksel yapıdan; uygarlık ise ekonomi, teknoloji, bilim ve teknikten oluşur. Kültür, içinden çıktığı topluma özgü milli bir özellik gösterirken, uygarlık evrenseldir. Modernleşmek, toplumun kendine özgü olarak tanımlanan geleneksel yapısında bir değişikliğe gidilmeden, yalnızca uygarlık almaktır. Orhan Türkdoğan “Batı’da olalım, fakat Batılı olmayalım” derken söz konusu kültür ve uygarlık ayırımına değinmek istemiştir (Türkdoğan, 2004:618). Modernleşme kavramı konusunda Doğan Avcıoğlu, Niyazi Berkes ve Bozkurt Güvenç’in öncülüğünü yaptığı değişmeci görüşe göre ise kültür ve uygarlık bir bütündür. Kültürün özdeksel ve anlamcıl unsurları birbirine bağlıdır. Öyleyse uygarlığın özdeksel ürünlerini alırken, anlamcıl unsurlarına direnç göstermek başlıca bir çelişkidir. Modernleşmek, toplumsal yapının tümünden değişimini gerektirir.

Japonya’nın sosyolojik önemi, bir Doğu toplumu olmakla birlikte, toplumsal, siyasal ve ekonomik örgütlenmesini Batı modernleşmesi modeline uygun olarak yeniden biçimlendirmesi konusundaki başarısıdır. Bir karşılaştırma yapacak olursak Batı modernleşmesinin temel ölçütleri Weber’e göre rasyonalite ya da akılcılık, Durkheim’e göre organik dayanışma ya da mesleki uzmanlaşma; Lerner’e göre okur-yazar oranındaki artış; Levy’e göre merkezileşme; Eisenstadt’a göre teknoloji, sanayileşme ve halka dayalı demokrasidir. Japon modernleşmesinin 21. yüzyıldaki karakteristik özellikleri ise üretime dayalı ekonomi, sermayenin giderek büyümesi, mesleki disiplin, teknolojik gelişmeler, ulusal kimlik duygusunun güçlenmesi, merkezi otoriteye bağlılık ve eğitim kurumunun yüksek saygınlığıdır. Genel çizgilere bakıldığında, Japon modernleşmesinin başarıya ulaştığı söylenebilir. Uygarlığı bir bütün olarak gören değişmeci yaklaşım ile gelenekçi yaklaşım Japon modernleşmesine yönelik sosyolojik çözümlerinde birbirlerinden kesin çizgilerle ayrılmaktadırlar. Aşağıda Japon modernleşmesiyle ilgili farklı sonuçlara ulaşan iki sosyolojik çözümlemenin kuramsal temellerine yer verilmiştir.

3. Japon Modernleşmesi Konusunda Gelenekçi Yaklaşımın Kuramsal Dayanakları

Kültür ve uygarlık arasında ayırım yapan Gökalp’e göre “Japonların Avrupalılara yetişmelerinin ve Batı uygarlığına katılmalarının sosyolojik belirleyicisi dinlerini ve milliyetlerini korumuş olmalarıdır” (Gökalp, 1990:66). Mümtaz Turhan, Gökalp’in Japon modernleşmesiyle ilgili saptamasına katılmakla birlikte, temel uygarlık ölçütü

olarak bilim ve tekniği göstermektedir. Turhan'a göre modernleşme sürecinde Japon toplumu geleneksel yapısını sürdürmüş, ek olarak çok sayıda bilim adamı yetiştirmiş, ülkedeki bilim kurumlarını yaygınlaştırmıştır (Turhan, 1969).

Erol Güngör ise modern teknolojiye sahip olmanın Japonya'nın geleneksel yapısı üzerinde zorunlu değişiklikler yaratmış olduğunu kabul etmektedir. Örnek olarak modern üretim, insan ilişkilerinde aile ve bölge bağlarının bir yana bırakılmasını ve verimlilik esasına, rasyonel hesaplara dayanan ilişkilerin gelişmesini gerektirir. Bu yönüyle Güngör, Avrupa'dan yalnızca bilgi ve teknik almak biçimindeki klasik sava karşı çıkmaktadır. Bununla birlikte Güngör'e göre her milletin kültürü, o millete özgüdür. Böyle olunca her milletin modern teknolojiyi benimseme ve kullanma tarzı yine kendine özgü olacaktır. Japon toplumu, teknolojiyi kendi kültürel değerlerine göre yorumlayabildiği için modernleşme sürecini başarıya ulaştırabilmiştir. Özetle Güngör'e göre Japon modernleşmesinde esas olan, din ve ahlak değerlerini korumak, teknolojiyi bu ahlak değerine göre özümleyebilmektir (Güngör, 1989:22-25).

Türkdoğan'a göre Japonya'nın geleneksel değerlerini koruduğunun en açık kanıtı, onların toplulukçu değerleridir. Batı toplumları modernleşme sürecinde bireyci (individual) özellikler kazanırken, Japonya toplulukçu (kolektivist) değerlerini değiştirmeye gerek görmemiştir. Sözelimi Almanya gibi liberal ekonomiyi uygulayan ülkelerde, çoğu toplumsal değerler, bireyin bizzat kendi gelişimi için olanaklar yaratmada kullanılmıştır. Oysa Japonya, kapitalizmi başarıyla gerçekleştirmesine karşın dayanışmacı yapısını sürdürmüştür. Grup bağlılığı, toplumsal dayanışma üstünlüğü gibi Konfüçyan ve Samuray değerleri Japon kültüründeki egemenliğini günümüzde bile korumaktadır (Türkdoğan, 2004: 639). Öyleyse Japon modernleşmesi, "her alanda Batılılaşma" ya da "Batı'yı gülü ve dikeniyi kabul etme" görüşünü geçersiz kılmaktadır (Türkdoğan, 2007, 120). Kısacası gelenekçi modernleşme kuramına göre Japon modernleşmesinin özünde "zihniyet" bulunmaktadır. Japonya, ekonomi, teknoloji, bilim ve teknikten oluşan uygarlık değerlerinin geleneksel değerlerde değişime gerek kalmadan alınabileceğinin somut bir örneğini sunmaktadır.

4. Japon Modernleşmesi Konusunda Değişmeci Yaklaşımın

Kuramsal Dayanakları

Niyazi Berkes (1908-1988), "Türk modernleşmesi" üzerinde özgün bilimsel incelemelerde bulunmuş bir toplumbilimcimizdir. Şöyle de söylenebilir: Modernleşme ve Türk modernleşmesi konuları Niyazi Berkes'in sosyolojik çalışmalarının temel çerçevesini oluşturur. Berkes'e göre modernleşme, toplumsal ilişkilerin bir bütün olarak akılcı ve dünyevi açılardan düzenlenmesidir. Toplum akılcı ve dünyevi açılardan düzenlemek ise din ve geleneğin gücünü toplumsal boyuttan bireysel boyuta indirmeyi gerektirir. Din, toplum yaşantısına yön veren bir güç değil, bireyin iç dünyasını

ilgilendiren kişisel bir konu olmalıdır. Gerçekte Hristiyanlığın, İslamlığın, Budizm ya da Şintoizmin toplumsal ve siyasal talepleri de olmamıştır (Berkes, 1997:22). Din ve geleneğin siyasal ve ekonomik biçimlendirici olabileceğini düşünmek, modernleşmeyi din ve geleneğin izin verdiği ölçüler içinde gerçekleştirmeyi amaçlamak, çıkmaz bir yoldur. Berkes'e göre bir toplumun modernleşme süreci içinde Ziya Gökalp'in savunmuş olduğu gibi değişmeden kalacak, dokunulmayacak bir "hars" alanından söz edilemez.

Berkes'e göre Japonya'nın sanayi kapitalizmine geçebilen ve modernleşme çabalarını başarıya ulaştırabilen tek Avrupa dışı ülke olmasının iki temel belirleyicisi bulunmaktadır. Bu belirleyiciler Japon modernleşmesinin din ya da gelenekten bağımsız olarak gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Birinci neden, 17. yüzyıldan sonraki Japon tarihinde, yabancı sermaye yatırımlarından korunmak için titiz bir çaba gösterilmekte oluşudur. 1603-1868 yılları arasında Japonya'nın başında bulunan "Şogun"lar, ülkede ticaretle uğraşan kesimleri engelledikleri gibi, yabancılara da kötü gözle bakmışlardır. 16. yüzyılın ortalarından başlayarak Portekizliler, İspanyollar, İngilizler, Hollandalılar ve bazı Hristiyan misyonerler, Japonya'ya sömürge ticaretine açmak için Japonya'nın kapısını çalmışlardır. Bununla birlikte Japonya, sömürge olmamak için direnmiştir. Japonya'da misyonerlik yasaklanmış, yabancı tüccarlar tutuklanmış, yüzlerce papaz öldürülmüştür. "Bütün misyonerler kovulduktan sonra, bütün limanlar Portekiz ve İspanyol gemilerine yasak edilmiştir" (Berkes, 2001:230). Bu durumda önce İspanyollar, sonra İngilizler ve Portekizliler, Japonya ile ticaretten vazgeçmişlerdir. Japonya'nın doğal kaynaklar bakımından yoksul bir ülke olması da, gelişkin sanayisi için hammadde arayan Batı ile olan ticaretin zayıf kalmasında belirleyici derecede önemlidir (Avcıoğlu, 1968:37-46)

1868 yılında ise İmparator Meji, Şogun diktatörlüğünü ortadan kaldırarak ülke yönetimini ele geçirmiştir. Meji devleti, Şogunlar döneminde emperyalistlere tanınan kapitülasyonları bütünüyle kaldırmıştır. 1894 tarihinden sonra sanayileşme amacı, Japonya'nın temel politikası olmuştur. Japonya'da devlet eliyle geniş ve köklü bir sanayi kapitalizmi kurulmuştur. Devlet, dolaylı müdahalelerle sanayileşme politikasını desteklemiştir. Örnek olarak girişimcilerin olası zararlarını devlet yüklenmiştir. Yeni kurulan bazı sanayi ürünlerini belirli bir süre satın almayı devlet garanti etmiştir. 1876 yılında Samurayların ücretleri hazine bonolarına çevrilmiştir. Aynı zamanda 400 bin Samuray ailesine sanayide sürekli iş bulmak amacıyla özel bir politika öngörülmüştür. Büyük asilzade ailelerine eski haklarına karşılık hazine senetleri verilmiş ve bu ailelerin tefecilere olan borçları devletçe yüklenilmiştir. Böylece prekapitalist Japon toplumunun egemen sınıfları, sanayi alanlarına yönlendirilmiştir. Devlet eliyle kurulan fabrikalar kârlı duruma geçince, 1880 yılından sonra maliyetlerinden çok ucuz bir fiyata yerli kapitalistlere devredilmiştir. Ayrıca bunlara çok uzun geri-ödeme süreleri tanınmıştır (Avcıoğlu, 1968:37-46). Niyazi Berkes, Japon devletinin güçlü bir sanayiye sahip olmayı

amaç edinmesini ve sanayi kapitalizmini desteklemesini göstererek “Japonya’nın çağdaş bir devlet olarak ortaya çıkışı 1860’larda başlar” ifadesini kullanmaktadır (Berkes, 2001:224).

Berkes, Japonya’nın bütün dünyayı şaşkına çeviren ekonomik ve endüstriyel güçlenmesinin 25 yıl gibi kısa bir zaman içinde gerçekleştiğini belirtmektedir. 1905 yılında Japonya, artık dünyanın en büyük devletlerinden birisi durumuna gelmişti. Onun saptamalarına göre, 18. yüzyıldan sonra modernleşmeye karar veren Osmanlı Devleti, iç pazarlarını Avrupa emperyalizmine sonuna kadar açarken; gene aynı dönemde Osmanlı devleti gibi Batı meselesiyle uğraşan Japonlar, tersine, kapıları-pencereleri sımsıkı kapatarak kemerleri sıktılar, sert bir devletçilik siyaseti tutturdular. O tarihten başlayarak yollarımız ayrıldı. Aynı yüzyılın sonlarına doğru Japonya, Avrupa ayarında bir endüstri ülkesi durumuna geldi. Berkes, 1959 yılında Japonya’ya yaptığı gezi sırasında Tokyo’yu “bir endüstri ülkesinin başkenti” (Berkes, 2001:213) olarak tanımlamaktadır.

Avcıoğlu’na göre Japonya’nın sanayileşmesinde ve kapitalistleşmesinde devletin müdahaleci bir duruşu vardır. Devlet sanayi bankaları kurarak ve daha çok çeşitli yollara başvurarak müdahaleci bir rol üstlenmiştir. Politik bakımdan da kalkınma, otoriter bir rejim altında yürütülmüştür. Kısacası Japon modernleşmesinde “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” türünden bir liberal model değil; devletçi ve korumacı bir ekonomik kalkınma modeli benimsenmiştir. Batı’da 16. yüzyıldan sonraki merkantilist ekonomi politikalarına benzeyen devletçi ve korumacı Japon sanayileşmesinin toplumsal sonuçları kısaca şöyle özetlenebilir. Japonya’da tarım üretimi 50 yıl içinde bir kattan fazla artmıştır. Tarım üretimindeki çoğalma, Japonya’daki hızlı nüfus artış oranının üzerine çıkmıştır. Sanayi üretimi, 1878-1942 yılları arasında 13 kat çoğalmıştır. Yıllık ortalama kalkınma hızı yüzde 4 olarak saptanmıştır. Bu, öteki kapitalist ülkelerin tarihi gelişme oranı açısından yüksek bir orandır (Avcıoğlu, 1968:37-46).

Berkes ve Avcıoğlu’na göre Japonya’nın sanayi kapitalizmine geçebilen ve modernleşme çabalarını başarıya ulaştırabilen tek Avrupa dışı ülke olmasının ikinci belirleyici nedeni, Japonların ulusal dini olan Şintoizmin toplumsal modernleşmeye ilişkin katı ve tutucu olmayan, üstelik modernleşmeyi destekleyen içeriğidir. Şintoizm Japonya’ya özgü bir din olduğu gibi, Japonları diğer toplumlardan ayıran, bu özelliği ile ulusal benliği güçlendiren bir işlev görmüştür (Güvenç, 1995:115). Japonlarda “millet” kavramından ayrı olarak “din” kavramı olmadığı için Japon dilinde milli demek dini demek; dini demek de milli demektir (Berkes, 2001:228). Berkes’e göre Japonların yaygın dinleri olan Şintoizm ve Budizm’de dinin devlete ve topluma egemen olması anlamına gelen bir “şeriat” yoktur. Şintoizm ve Budizm, insanların toplumsal yaşamlarına ya da davranışlarına ilişkin günah, sevap, farz, sünnet, mekruh gibi amel buyrukları vermezler. Din taassubu denilen şey, Japon’un hiç bilmediği bir şeydir. Berkes’i

destekleyen Bozkurt Güvenç'in yaptığı bir saptamaya göre Japonya'da Şintoizm, dini belli bir içerikle sınırlamaz. Halk dini, kuşaktan kuşağa aktarılırken içlemi hızla değişir, azalır, çoğalır, başkalaşır. Güvenç'e göre Japon halkı belli bir dinin değil, geleneksel halk inançlarının etkisi altındadır(Güvenç, 1995:123).

Bozkurt Güvenç'e göre hangi dinden olursa olsun, bir Japon'un asıl yolu Japonluktur. Öyle ki, Kültür İşleri Kurumu'nun 1972 yılındaki bir raporuna göre çeşitli dini kurum ve örgütlere üye bulunan Japonların toplam sayısı, ülke nüfusunun iki katına yaklaşmaktadır. Japonlar, dinlerinin ne olduğuna yönelik kendilerine sorulan sorulara hiç düşünmeden "Biz Japonlar Şinto doğar, Budist ölürüz" yanıtını vermektedirler (Güvenç, 1995:115). Bu gözlemler, her ergin Japon'un en az iki ya da üç dine üye olduğunu göstermektedir. Kısacası Japon inancında din hiçbir biçimde ayırıcı değildir. Modernleşen her toplumda olduğu gibi dinsel kimlik, ulusal kimliğin arkasındadır.

Berkes'e göre Japonların yabancı uygarlıkları kolayca almalarında bunun büyük rolü olmuştur. Toplum yaşam geleneğinin gereklerine göre değil, zamanın gereklerine göre biçimlenmiştir. Hiçbir Avrupa maddesine, usulüne hiçbir Japon "caiz değil, günahtır" dememiştir. Berkes'e göre bu durum, Japonlara, belki hiçbir medeniyette bulunmayan bir üstünlük vermiştir. Avrupa'da modern çağların başlayabilmesi, dinin yetkeci, sınırlayıcı, katı, dogmatik yapısının din reformuyla yıkılmasıyla mümkün olabilmıştır. Oysa Japonya'da her yararlı şeyi almak, hiçbir zaman sorun olmamıştır. Uygarlık alınırken Japonya'da "maddi-manevi" ya da "dini-gayri dini" türünden bir ayrımla karşılaşmaz. Şintoizm bir toplumsal birlik bağlayıcısı olarak Japon toplumuna yalnızca bir adet ya da gelenek vermiştir (Berkes, 2001:228). Berkes'in bu saptamaları, Japon modernleşmesinin toplumsal yapının tümünden değişimine dayandığını gösterdiği gibi, "Japonların Batı'nın yalnızca maddi deneni uygarlığını aldıkları, manevi kültürlerini olduğu gibi tuttıkları" yolundaki savlara bir karşı çıkış niteliğindedir.

Değişmeci yaklaşıma göre tarih, anlamcıl değerlerin modernleşme sürecinde bir "yol gösterici" ya da ayıklayıcı bir süzgeç olarak görülemeyeceğini göstermektedir. Batı modernleşmesi, 17. yüzyılda akıl-iman ikileminde insan aklına öncelik veren din reformu ile başlamıştır. Japon modernleşmesi ise Şintoizmin dünyevi davranışlara yönelik kural koyucu, ameli bir doktrini olmaması nedeniyle başarıya ulaşmıştır. Berkes'e göre Rus modernleşmesinde de benzer yönler bulunabilir. Buna karşın çağdaş uygarlığa din penceresinden bakan ve modernleşmeyi din ve gelenekle yorumlayıp sosyal yaşama katan toplumlar Berkes'e göre çağdaş uygarlıktan uzak kalmışlar, emperyalizmin hedefi olmuşlardır (Berkes, 1975). İslam dünyasında bilim ve teknik alanındaki üstünlük, 11. yüzyılda akıl ve iman ikileminde imanı seçen, insan aklını ve felsefeyi dışlayan Gazali'den sonra yok olmuştur. Buna ek olarak 19. yüzyıl öncesi bazı İslam düşünürlerinin İslamiyeti bir toplumsal toparlanış temeli olarak gören Selefilik yorumu, İslam toplumlarının

uygarlık dışı kalmalarının belirgin bir nedenidir. Bu örnekler, anlamcıl değerlerini modernleşme doğrultusunda yeniden düzenleyen toplumların modernleşme sürecinde başarılı olduklarını göstermektedir. Modernleşme sürecini başarıya ulaştıran toplumlar, anlamcıl ve özdeksel değerler ayrımı yapmadan, sorunu bütünsel ve köklü bir toplumsal yapı değişimi olarak görebilmiş toplumlardır.

5. Sonuç

Japon modernleşme sürecine yönelik iki farklı sosyolojik değerlendirme, gerçekte Türk modernleşme sürecinde geleneğin yerinin ne olduğu ya da olması gerektiği konusundaki tartışmalardan doğmuştur. Gelenekçi ve değişimci görüşler, Türk modernleşme sürecine ilişkin savlarını kanıtlamak için Japonya örneğinden yararlanmak istemişlerdir. Gelenekçi görüş kuramsal olarak kültür ve uygarlığı birbirinden ayırmış, modernleşmenin bir toplumsal yapı değişiminden çok, parça değişimi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gelenekçilere göre kültür olarak tanımlanan dinsel ve geleneksel değerler, bir toplumun uygarlaşma sürecinin temel belirleyicisidir. Her toplum, kendi kültürüne göre uygarlığı alır ve onu yorumlar. Japon modernleşmesi, uygarlaşmayı kendi geleneksel yapısına uyarlayabildiği için başarılı olmuştur. Türk modernleşmesi ise uygarlaşma sürecinde geleneksel yapıya dokunduğu ölçüde toplumsal amaçlarından uzaklaşmıştır.

Değişimci yaklaşıma göre ise uygarlığın özdeksel ve anlamcıl yönleri birbirinden ayrılamaz. Uygarlığın özdeksel yönleri, anlamcıl yönlerini yaratır. Bu nedenle modernleşme, toplumsal yapının siyasal, ekonomik, hukuksal, geleneksel açılardan tümünden değişimini gerektirir. Türk modernleşme tarihinde “çarpık Batılılaşma” dönemi, geleneksel yapının üzerine uygarlık değerlerinden eklemeler yapılmak istenmesinin bir ürünüdür. Japon toplumu, uygarlığı bir bütün olarak alabildiği için Batı toplumlarını yakalayabilmiştir. Türk modernleşmesi ise toplumsal yapının tümünden değişimini amaçladığı tarihsel dönemlerde başarılı olmuştur.

KAYNAKLAR

- Avcıoğlu, Doğan (1968), *Türkiye'nin Düzeni (Dün, Bugün, Yarın)*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Berkes, Niyazi (1975), *İslamlık, Ulusçuluk, Sosyalizm*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Berkes, Niyazi (2001), *Asya Mektupları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Berkes, Niyazi (1997), *Teokrasi ve Laiklik*, Adam Yayınları, İstanbul.
- Gökalp, Ziya (1990), *Türkçülüğün Esasları*, MEB Yayınları, İstanbul.
- Güngör, Erol (1989), *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Güvenç, Bozkurt (1995), *Japon Kültürü*, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.
- Kongar, Emre (2003), *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Turhan, Mümtaz (1969), *Kültür Değişmeleri: Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Tetkik*, MEB Yayınları, İstanbul.
- Türkdoğan, Orhan (2007), *Kültür-Değişme ve Toplumsal Çözülme*, IQ Kültür-Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Türkdoğan, Orhan (2004), *Milli Kültür, Modernleşme ve İslam*. IQ Kültür-Sanat Yayıncılık, İstanbul.

Özet

JAPON MODERNLEŞMESİ BAĞLAMINDA İKİ SOSYOLOJİK ÇÖZÜMLEMENİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bu çalışmada Japon modernleşmesi konusuyla ilgili gelenekçi ve değişmeci sosyolojik çözümlenmeler karşılaştırılmıştır. Japon modernleşmesi konusunda gelenekçi ve değişmeci değerlendirmeler birbirinden farklıdır. Araştırma sonunda, gelenekçi ve değişmeci çözümlenmelerin farklı uygarlık anlayışları olduğu, Japon modernleşmesine bakışlarındaki karşıtlığın ise söz konusu farklı uygarlık anlayışlarından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uygarlık, Kültür, Modernleşme

Abstract

THE COMPARATION OF TWO SOCIOLOGICAL ANALYSIS IN THE CONTEXT OF MODERNIZATION OF JAPAN

In this study, traditional and revolutionalist sociological analysis about Japanese modernization is compared. About modernization of Japanese, traditionalist and revolutionalist assessments have converse analysis. Results indicates that, this contrast is due to different understandings of civilization.

Key words: Civilization, Culture, Modernization